

اوراق قرض الحسنه به عنوان یک وسیله تامین مالی چیست، چند نوع است و چه کاربردهایی دارد؟

نیازمندان قرار دهند و متقاضیان وام قرض الحسنه، از ابزار مالی اوراق قرض الحسنه استفاده کند، به این بیان که دولت یا موسسه خیریه با انتشار اوراق قرض الحسنه با سرسیدهای معین وجوه مازاد افراد خیر را جمع‌آوری کرده در طرح خاص سرمایه‌گذاری می‌کند و یا به صورت مستقیم یا از طریق صندوق‌های قرض الحسنه یا بانک‌ها به افراد نیازمند وام قرض الحسنه می‌پردازد. سپس از طریق محل بودجه سالانه یا از طریق جمع‌آوری اقساط وام‌های قرض الحسنه، اوراق قرض الحسنه سرسید شده را تسویه حساب می‌کند.

انواع اوراق قرض الحسنه

اوراق قرض الحسنه که از طرف متفکران مسلمان پیشنهاد و در برخی کشورها به مرحله اجرا نیز رسیده دو نوع می‌باشد:

اوراق قرض الحسنه اوراق بهاداری است که بر اساس قرارداد قرض بدون بهره منتشر می‌شود و به موجب آن قرارداد، ناشر اوراق به میزان ارزش اسمی آن‌ها به دارندگان اوراق بدهکار است و بایستی در سرسید به آنان بپردازد.

ماهیت اوراق قرض الحسنه

دولت‌ها و موسسه‌های خیریه و خوشنام و معروف می‌توانند برای انجام طرح‌های عام‌المنفعه یا برای ایجاد ارتباط بین صاحبان وجوه خیریه که قصد دارند بخشی از وجود خود را به صورت قرض الحسنه در اختیار

قرض الحسنه جدید، اوراق سررسید شده را تسویه کنند.

ب- تامین سرمایه اشتغال اقشار کم درآمد

افراد زیادی در جوامع اسلامی هستند که اگر سرمایه اندکی به صورت قرض بدون بهره در اختیارشان قرار داده شود، می‌توانند وارد فعالیت اقتصادی شده، به تدریج اقساط بدهی‌شان را بپردازند. دولت‌ها، بانک‌های توسعه‌ای و مؤسسات خیریه می‌توانند با انتشار اوراق قرض الحسنه و جذب منابع پولی افراد خیر، چنین فرصتی را فراهم کنند.

ج- اعطای قرض الحسنه جهت نیازهای ضروری

افراد زیادی به دلایل متفاوت نیازهای موردی و مقطعی پیدا می‌کنند، به طوری که اگر مبلغ معینی به صورت قرض بدون بهره در اختیار آنان گذاشته شود، می‌توانند حوائج خویش را برآورده کنند؛ سپس از محل درآمد خود به تدریج بدهی‌شان را بپردازند، صندوق‌های قرض الحسنه، بانک‌ها و مؤسسات خیریه می‌توانند با انتشار اوراق قرض الحسنه و جمع‌آوری وجوه نیکوکاران چنین بستری را مهیا کنند.

الف- اوراق قرض الحسنه بدون جایزه

در این نوع، ناشر اوراق جز برگرداندن اصل مبلغ قرض داده شده، پرداخت هیچ اضافه‌ای هر چند تحت عنوان جایزه را تعهد نمی‌کند. خریداران اوراق نیز تنها به قصد ثواب معنوی و اخروی اقدام به خرید می‌کنند. نمونه عملی این اوراق در کشور مالزی جریان دارد. دولت مالزی طبق قانون مصوب مجلس، اقدام به انتشار اوراق قرض الحسنه کوتاه مدت کرده، وجوه حاصل از آن‌ها را در تأمین مالی پروژه‌های عام‌المنفعه و خیریه به کار می‌گیرد و در سررسید اوراق، از محل انتشار اوراق جدید یا از محل بودجه سالانه، بدهی خود به صاحبان اوراق را تسویه می‌کند.

ب- اوراق قرض الحسنه با جایزه

در این نوع، ناشر اوراق افزون بر برگرداندن اصل مبلغ قرض داده شده، جوایز نقدی و غیرنقدی را به صورت قرعه‌کشی بین دارندگان اوراق توزیع می‌کند. نمونه عملی این اوراق در کشورهای مصر و سودان جریان دارد. برای مثال وزارت پست و وزارت برق سودان برای تأمین مالی برخی پروژه‌ها اقدام به انتشار اوراق قرضه با جایزه کرده و از مردم وجوهی را جمع‌آوری می‌کند. صاحبان اوراق حق دارند هر زمان که بخواهند به ناشر اوراق مراجعه کرده، پولشان را پس بگیرند. ناشر اوراق نیز برای ایجاد انگیزه جهت خرید و نگهداری اوراق، طبق برنامه معینی به صورت منظم بین دارندگان اوراق قرعه‌کشی کرده، اجناس با ارزشی جایزه می‌دهد.

کاربردهای اوراق قرض الحسنه

اوراق قرض الحسنه حداقل در سه زمینه با عملکردی موفق و کارآمد همراه است:

الف- تأمین مالی طرح‌های عام‌المنفعه

دولت‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات خیریه می‌توانند بخشی از طرح‌های عام‌المنفعه را از طریق انتشار اوراق قرض الحسنه، تأمین مالی کرده، سپس به تدریج از محل بودجه سالانه یا درآمد همان طرح‌ها، یا با انتشار اوراق

دارایی بادوام است که در ازای پرداخت مبلغ معینی به وی منتقل شده است مانند گواهی حق اقامت در هتل معین برای روز معین.

صاحبان دارایی‌های بادوام گاهی به نقدینگی احتیاج دارند و حاضرند برای تأمین آن، بخشی از منافع حاصل از دارایی‌های بادوام خود را از پیش واگذار کنند. در این موارد اگر صاحبان دارایی در جست‌وجوی استفاده‌کننده نهایی (کسی که خواهد در روز معین از منافع دارایی معین استفاده کند) باشند، احتمال موفقیت خیلی پایین و در حد صفر است. برای حل این مشکل می‌توان از اوراق منفعت استفاده کرد. یعنی صاحبان دارایی برای بخشی از منافع دارایی، اوراق منفعت منتشر و سپس آن‌ها را در مقابل مبلغ معینی به متقاضیان واگذار می‌کنند. دارندگان اوراق می‌توانند صبر کنند و در زمان معین از آن منافع بهره ببرند؛ کما اینکه می‌توانند قبل از فرا رسیدن مدت آن را به دیگران واگذار کنند.

اوراق اجاره به عنوان یک وسیله تأمین مالی چیست؟

اوراق بهادار با نام قابل نقل و انتقالی است که نشان‌دهنده مالکیت مشاع دارنده آن در دارایی مبنای انتشار اوراق اجاره است. دو مدل اوراق اجاره وجود دارد:

■ تأمین دارایی (جدایی بانی و فروشنده)

■ تأمین نقدینگی (اتحاد بانی و فروشنده)

در تأمین مالی مسکن، از نوع اول اوراق اجاره استفاده می‌شود. یعنی نهاد واسطه با جمع‌آوری وجوه از بین سرمایه‌گذاران، مسکن مورد نظر بانی را به صورت نقدی از فروشنده خریده و به صورت اقساطی به بانی اجاره می‌دهد.

اوراق منفعت به عنوان یک وسیله تأمین مالی چیست؟

اوراق منفعت سند مالی بهاداری است که بیانگر مالکیت دارنده آن بر مقدار معین خدمات یا منافع آینده از یک

نکات مهم حرفه‌ای

تا به آن‌ها رسیدگی کنند و در پایان محصول به دست آمده را با هم تقسیم کنند، در این اوراق دارنده اوراق نقش مالک، ناشر نقش وکیل و باغبان نقش عامل در قرارداد مساقات را ایفا می‌کنند و اوراق مساقات سند مالکیت مشاع‌دارندگان اوراق بر باغات معین است.

اسناد خزانه اسلامی که بابت تسویه بدهی دولت به پیمانکاران خود، به آنان واگذار می‌شود، به دلیل جبران تأخیر در تسویه، معمولاً بیش از مبلغ دفتری مطالبات پیمانکاران مزبور است. نحوه برخورد حسابداری با مابه‌التفاوت مزبور چگونه است؟

چنانچه مبلغ مازاد مربوط به دوره‌های قبل از تاریخ تسویه باشد، به درآمد دوره منظور می‌شود. بنابراین، چنانچه مبلغ مازاد دریافتی مربوط به دوره‌های بعد از تاریخ تسویه باشد، به حساب درآمد تحقق نیافته منظور و بر اساس تاریخ سررسید اسناد، طی دوره‌های پس از تاریخ تسویه به حساب درآمد منظور می‌شود. در تاریخ گزارشگری، اسناد دریافتنی پس از کسر مانده حساب درآمد تحقق نیافته، در یادداشت توضیحی افشا و به‌صورت خالص در صورت وضعیت مالی گزارش می‌شود.

اوراق مساقات به عنوان یک وسیله تأمین مالی چیست؟

اوراق مساقات اوراق بهاداری است که بر اساس قرارداد مساقات طراحی شده است، ناشر اوراق مساقات با واگذاری اوراق، وجوه متقاضیان اوراق را جمع‌آوری کرده با آن وجوه باغات قابل بهره‌برداری را خریداری سپس به وکالت از طرف دارندگان اوراق به قرارداد مساقات به باغبانان واگذار می‌کند

ماهیت اوراق مساقات به عنوان یک وسیله تامین مالی چه گونه است؟

قیمت محصولات و هزینه‌های انجام گرفته بستگی دارد، بنابراین ناشر اوراق گرچه می‌تواند بر حسب تجارب سالیان قبل و پیش‌بینی آینده، دامنه سود انتظاری را تخمین بزند، اما سود واقعی در پایان سال مالی مشخص می‌شود.

دارنده اوراق مساقات می‌تواند اوراق را نگه دارد و در پایان هر سال مالی از سود آن استفاده کند، کما این که می‌تواند در مواقع نیاز به نقدینگی، آن‌ها را در بازار ثانوی بفروشد، از آن جا که اوراق مساقات بیانگر مالکیت مشاع دارندگان اوراق نسبت به باغات مورد قرارداد مساقات است، در نتیجه قیمت اوراق مساقات افزون بر نرخ سود انتظاری سالانه به افزایش قیمت خود باغ‌ها نیز بستگی دارد و چون قیمت باغ‌ها به صورت متعارف و در حد نرخ تورم افزایش پیدا می‌کند، انتظار می‌رود قیمت اوراق رشدی متناسب با نرخ تورم باشد، کما این که انتظار می‌رود هر چه به زمان برداشت محصول نزدیک شویم، به جهت سود انتظاری سالانه، قیمت اوراق افزایش یابد.

اوراق مساقات به تبع قرارداد مساقات، منحصر در باب باغداری است و شامل انواع باغ‌های میوه، حتی درخت‌هایی که از گل با برگ آن‌ها استفاده می‌شود، می‌شود. شیوه عملیاتی کردن این اوراق بدین شکل است که یک موسسه مالی فعال در بخش کشاورزی با انجام مطالعات اولیه و شناسایی باغ‌های مناسب سرمایه‌گذاری و زمین‌های قابل تبدیل به باغ را خریداری، بعد از آماده‌سازی (حفر چاه، کانال‌کشی، غرس نهال‌های مناسب و ...) آن‌ها را به قرارداد مساقات به باغبانان واگذار می‌کند تا روی آن‌ها کار و محصول به دست آمده را طبق قرارداد تقسیم کنند. موسسه مالی بعد از تحویل گرفتن سهم صاحبان اوراق از محصول و فروش آن در بازار محصولات کشاورزی، ابتدا حق‌الوکاله خود را بر می‌دارد، سپس باقیمانده سود را بین صاحبان اوراق تقسیم می‌کند، این رویه تا زمانی که موسسه مالی منحل نشده است، همه ساله تکرار می‌شود. سود اوراق مساقات به طور متعارف سالانه است و به عوامل زیادی چون میزان تولید (برداشت محصول)،

حساب‌های دریافتنی پیمانکار از کارفرما با مانده حساب پیش‌دریافت پیمانکار از کارفرما، در صورت‌های مالی پیمانکار مجاز نمی‌باشد.

نحوه حسابداری و گزارشگری مخارج ایجاد و نگهداشت فضای سبز و درختان فاقد بارمیوه در واحدهای بخش عمومی چگونه است؟

به موجب بند (۱۴) استاندارد حسابداری شماره ۵ بخش عمومی با عنوان «دارایی‌های ثابت مشهود»، دارایی‌های ثابت مشهود ممکن است برای مقاصد زیست محیطی یا ایمنی تحصیل شود، اگرچه تحصیل این‌گونه دارایی‌ها، منافع اقتصادی یا خدمات بالقوه آتی هیچ‌یک از اقلام مشخص دارایی‌های ثابت مشهود موجود را به‌طور مستقیم افزایش نمی‌دهد، اما ممکن است برای تحصیل منافع اقتصادی یا خدمات بالقوه سایر دارایی‌های واحد گزارشگر ضروری باشد، در این حالت، این دارایی‌ها واجد شرایط شناخت است، زیرا تحصیل آن واحد گزارشگر را قادر می‌سازد، منافع اقتصادی یا خدمات بالقوه آتی که از دارایی‌های مرتبط کسب می‌کند، بیشتر از حالتی باشد که این دارایی‌ها تحصیل نشده است.

آیا مانده حساب‌های دریافتنی پیمانکار از کارفرما با مانده حساب پیش‌دریافت پیمانکار از کارفرما، در صورت‌های مالی شرکت پیمانکار در تاریخ ترازنامه، قابل تهاتر است؟

طبق مفاد ردیف (پ) بند ۳۵ استاندارد حسابداری شماره ۹ با عنوان «حسابداری پیمان‌های بلندمدت» تهاتر مانده

اوراق سلف به عنوان یک وسیله تأمین مالی چیست؟

در ساختار صکوک سلف (سلم)، یک مؤسسه با مؤسسه دیگری به نمایندگی از طرف خریداران صکوک سلف وارد قرارداد می‌شود و هدف از این قرارداد، این است که بین کالاها و خریداران واسطه شود و به عنوان یک رابط جهت تسهیل فعالیت اقدام کند. در رابطه با انتشار صکوک سلف باید توجه داشت که کالاهایی که در این صکوک قرار می‌گیرند نباید جز کالاهایی باشد که برای این عقود در شرع مجاز دانسته نشده‌اند؛ و بنابراین انواع طلا و سکه را نمی‌توان جهت انتشار صکوک سلف به عنوان دارایی پایه قرارداد. در ساختار صکوک سلف، متعهد قرارداد می‌بندد که از طرف دارندگان نهایی صکوک، کالا را خریداری کند و سپس جهت این که سوددارندگان صکوک فراهم شود، این دارایی را به فروش برساند. متعهد در قبال انجام این خرید و فروش، کمیسیون کارگزاری و حق الزحمه عاملیت دریافت می‌کند.

انواع توافق‌نامه‌هایی که در ساز و کار انتشار صکوک سلف قرار می‌گیرند عبارتند از: توافق‌نامه‌های محافظت و عاملیت که بین سرمایه‌گذاران و واسطه‌های آنان به امضا می‌رسند. در ساز و کار انتشار صکوک سلف غالباً از یک توافق‌نامه کلی استفاده می‌شود تا طبق آن عامل بتواند در هر زمان که مناسب بود به خرید و فروش از طرف مشتریان بپردازد. این توافق‌نامه‌های کلی بین سرمایه‌گذاران و واسطه‌های آن‌ها، غالباً در متن قرارداد عاملیت کلی جهت خرید که بین کارگزار به عنوان متعهد یا نماینده متعهدها امضا می‌شود، مطرح می‌شود. واسطه غالباً یک اعتبار اسنادی از یک بانک با درجه اعتبار بالا مطالبه می‌کند تا معامله را تضمین کند و در برخی مواقع یک تعهد جهت پرداخت

دریافت کند.

بنابراین با انتشار اوراق سلف، شرکت‌ها می‌توانند نیاز نقدینگی خود را مرتفع سازند و سرمایه‌گذاران نیز با خرید اوراق سلف این فرصت را دارند که کالای مورد نیاز خود را در تاریخ سررسید به قیمت مناسبی تهیه کنند و چنانچه قیمت کالا در بازار در تاریخ سررسید بالاتر از قیمت توافقی در قرارداد سلف باشد آنگاه مابه‌التفاوت این دو مبلغ، سود سرمایه‌گذاران را تشکیل می‌دهد. لذا اوراق سلف را می‌توان یک ابزار سرمایه‌گذاری به شمار آورد. یکی از ویژگی‌های مهم ابزارهای سرمایه‌گذاری قابلیت نقد شوندگی آن است. اگر یک ابزار مالی در بازار قابل معامله نباشد و به عبارت دیگر قابلیت نقدشوندگی نداشته باشد گزینه چندان مناسبی برای سرمایه‌گذاران به شمار نمی‌رود. شخصی که اقدام به خرید اوراق سلف می‌کند انتظار دارد که قیمت کالای مورد نظر در تاریخ سررسید افزایش یابد. حال اگر قبل از تاریخ سررسید انتظار وی از قیمت کالا تغییر کند وی تصمیم به فروش ورقه سلف خود می‌گیرد. اگر شرایط فروش ورقه سلف قبل از سررسید در یک بازار سازمان یافته امکان‌پذیر باشد آن گاه سرمایه‌گذاران بیشتری اقدام به سرمایه‌گذاری در اوراق سلف خواهند کرد.

